

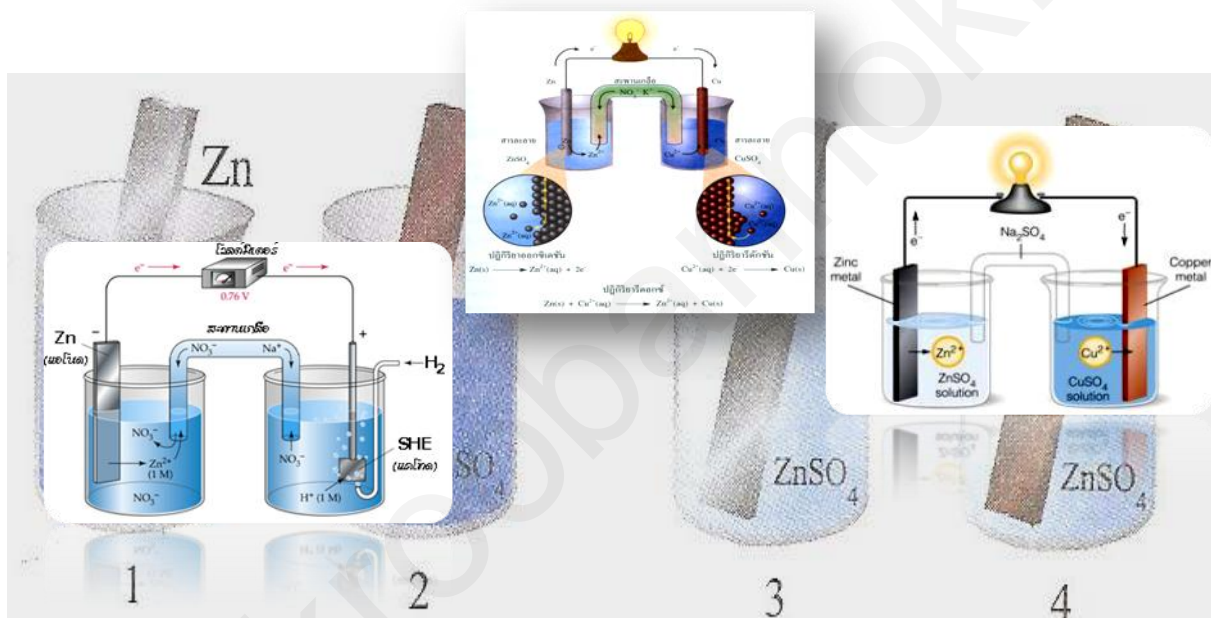
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก

รายวิชาเคมี รหัสวิชา ว33205

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ชุดกิจกรรมที่ 1

ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก

นางวราภรณ์ ถนอมผล

ครูชำนาญการ

โรงเรียนโนนคุณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก รายวิชาเคมี รหัสวิชา ว33205
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 8 ชุด ดังนี้

- ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลวานิก
- ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การต่อเซลล์ในเซลล์กัลวานิก
- ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การเขียนปฏิกิริยาเคมี และการเขียนแผนภาพเซลล์กัลวานิก
- ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การหาค่าศักย์ไฟฟ้าของเซลล์
- ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การใช้ประโยชน์จากศักย์ไฟฟ้ามาตรฐานของครึ่งเซลล์
- ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง เซลล์ความเข้มข้นและสมการของเนิร์นสต์
- ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง ประเภทของเซลล์กัลวานิก
- ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของเซลล์กัลป์วานิก

เล่มนี้คือ ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก
ชุดกิจกรรมทั้ง 8 ชุด ใช้เวลาในการเรียนรู้ชุดละ 2 คาบ นักเรียนสามารถฝึกทักษะได้ตาม
ขั้นตอนที่แจ้งไว้

จุดมุ่งหมายในการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ประกอบ
การเรียนการสอน มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นระบบ มีระเบียบวินัย มีความรอบคอบ
มีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักการยอมรับความคิดของ
ผู้อื่น ตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาเคมี ตลอดจนมีคุณธรรม
จริยธรรม และค่านิยมที่ดี รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการ
เรียนรู้อื่น ๆ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาขั้นสูงขึ้น

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก ชุดนี้ ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการจัดทำให้สมบูรณ์
และขอขอบพระคุณคณะครู ผู้บริหาร โรงเรียน โนนคูณวิทยาการ รัชมังคลาภิเษก ที่ให้
กำลังใจและสนับสนุนทุก ๆ เรื่อง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง
เซลล์กัลป์วานิก ชุดนี้ คงจะให้ประโยชน์แก่นักเรียนและผู้สนใจที่จะนำไปใช้
ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ

วรารักษ์ ถนอมผล

สารบัญ

เรื่อง หน้า

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก

คำแนะนำในการใช้.....	1
แผนภูมิลำดับขั้นการเรียนรู้.....	2
สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้.....	3
คำชี้แจง.....	4
ใบความรู้.....	5
ใบกิจกรรมที่ 1.....	11
ใบกิจกรรมที่ 2.....	12
ใบกิจกรรมที่ 3.....	13
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1.....	17
เฉลยใบกิจกรรมที่ 2.....	20
เฉลยใบกิจกรรมที่ 3.....	21
แบบทดสอบ.....	23
กระดาษคำตอบแบบทดสอบวัดผลประเมินผลหลังเรียน.....	25
เฉลยแบบทดสอบ.....	26
บรรณานุกรม.....	27
แหล่งเรียนรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....	28
ผู้จัดทำ.....	29

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 ส่วนประกอบของเซลล์กัลป์วานิก.....	5
ภาพประกอบที่ 2 อเลสซันโดร โวลตา.....	6
ภาพประกอบที่ 3 หลักการทำงานของเซลล์กัลป์วานิก.....	8
ภาพประกอบที่ 4 ขั้วปฏิกิริยาของครึ่งเซลล์ของ Zn และ Cu ในสารละลาย CuSO_4	9

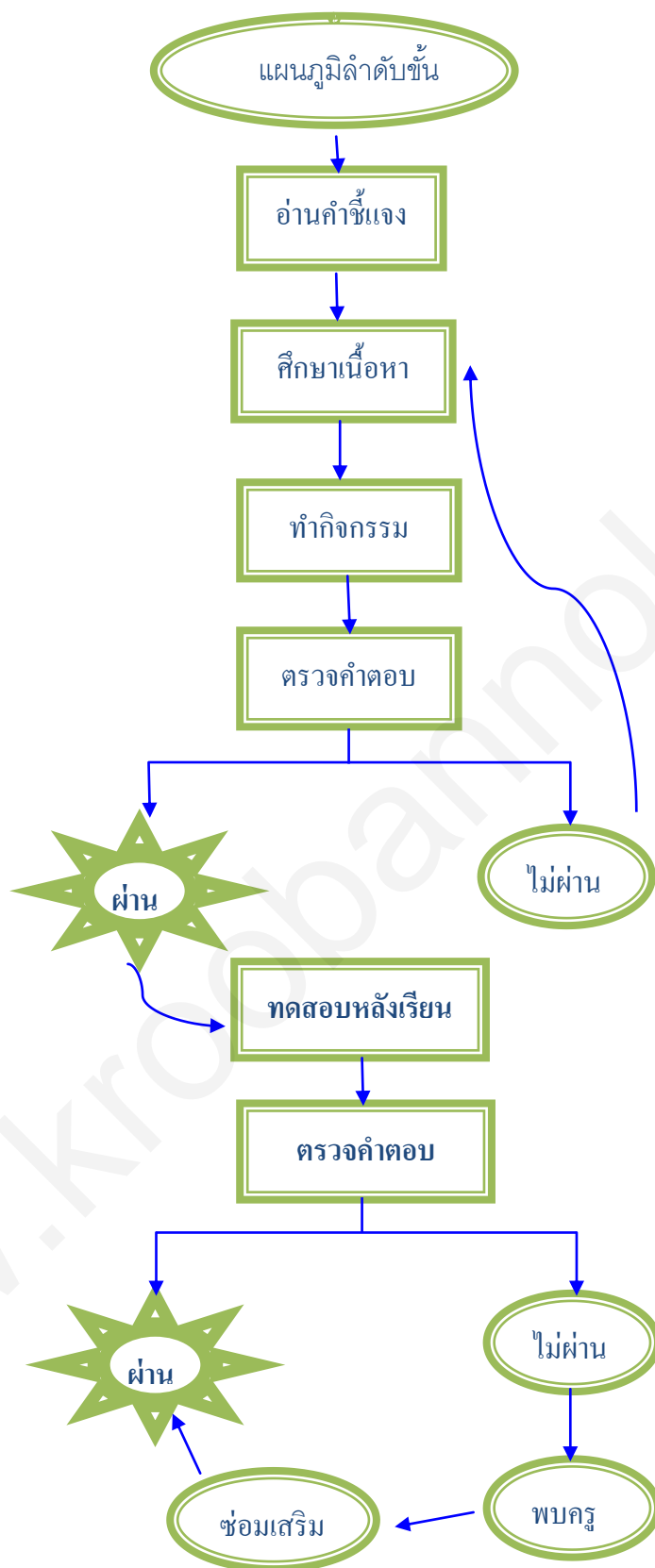

คำแนะนำในการใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก
รายวิชาเคมี รหัสวิชา ว33205
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

1. ตั้งใจฟังคำอธิบายจากครูถึงบทบาทของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ข้อตกลงในการเรียนจนเข้าใจ
2. ศึกษาผังขั้นตอนการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าเมื่อจบทุกขั้นตอนการเรียนรู้แล้ว นักเรียนสามารถเรียนรู้อะไรบ้าง
3. ศึกษาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก รายวิชา เคมี รหัสวิชา ว33205 ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก
4. ระหว่างการปฏิบัติทุกขั้นตอนการเรียนรู้ นักเรียนควรมีความรอบคอบ มีวิจารณญาณในการทำงานให้เป็นระบบ มีระเบียบวินัยและให้ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม
5. สรุปความคิดรวบยอดทุกครั้งหลังทำกิจกรรม
6. นำเสนอผลงาน เพื่อนำข้อคิดที่ได้จากการเสนอแนะของผู้ประเมินทั้งครู และเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องอื่นต่อไป
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 5 ข้อ
8. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิกได้จากหนังสือ ในห้องสมุด โรงเรียน และจากอินเทอร์เน็ต

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก
 รายวิชา เคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ชุดที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก

สาระสำคัญ

เซลล์กัลป์วานิกประกอบด้วยขั้วไฟฟ้า แอโนด แคโทด สารละลายอิเล็กโทรไลต์ และสะพานเกลือ มีหลักการทำงานคือเมื่อสารในเซลล์เกิดปฏิกิริยาเคมีแล้วทำให้มีกระแสไฟฟ้าเกิดขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

บอกส่วนประกอบ และหลักการทำงานของเซลล์กัลป์วานิกได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกขั้วบวก ขั้วลบ ขั้วแอโนด ขั้วแคโทด สารละลายอิเล็กโทรไลต์ และสะพานเกลือของเซลล์กัลป์วานิกที่กำหนดให้ได้
2. อธิบายการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน การทำหน้าที่ของขั้วบวก ขั้วลบ ขั้วแอโนด ขั้วแคโทด สารละลายอิเล็กโทรไลต์ และสะพานเกลือของเซลล์กัลป์วานิกได้
3. ทำงานเป็นระบบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความรอบคอบ มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เซลล์กัลป์วานิก
 รายวิชา เคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ชุดที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก
 เวลา 2 คาบ

สำหรับผู้สอน

การเตรียมการ

- ➡ ผู้สอนเตรียมใบความรู้เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิก
- ➡ ผู้สอนเตรียมใบกิจกรรมที่ 1 ใบกิจกรรมที่ 2 ใบกิจกรรมที่ 3 และบัตรงาน สำหรับใบกิจกรรมที่ 3

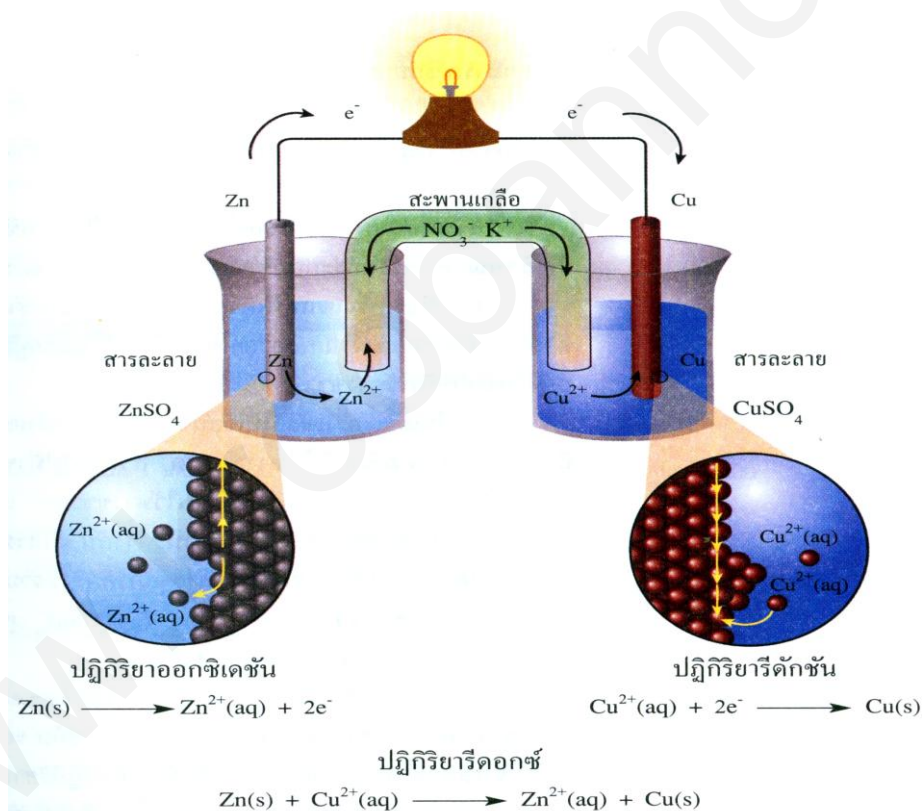
การดำเนินการ

- ➡ ผู้สอนแจกใบความรู้เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลป์วานิกและใบกิจกรรมที่ 1 ให้ผู้เรียนทุกคนอ่าน แล้วทำกิจกรรมที่ 1
- ➡ ผู้สอนให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 3 คน แล้วผู้สอนแจกใบกิจกรรมที่ 2 ให้แต่ละกลุ่ม ทำใบกิจกรรมที่ 2
- ➡ ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมารับบัตรงานแสดงบทบาทที่เตรียมไว้ แล้วผู้สอนแจกใบกิจกรรมที่ 3 ให้แต่ละกลุ่ม ทำใบกิจกรรมที่ 3
- ➡ ผู้สอนอธิบายวิธีการเล่นบทบาทให้ผู้เรียนทั้งชั้นเข้าใจวิธีการเล่น และให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทตามที่กำหนด ผู้สอนต้องคอยควบคุมให้การแสดงเป็นไปตามบทบาทอย่างถูกต้อง และคอยช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำเท่าที่จำเป็น
- ➡ เมื่อผู้เรียนเล่นครบทั้ง 3 กลุ่ม ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มสรุปหลักการทำงานของเซลล์กัลป์วานิกลงในกรอบที่กำหนดให้

ใบความรู้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

ส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

รูปที่ 1 ส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

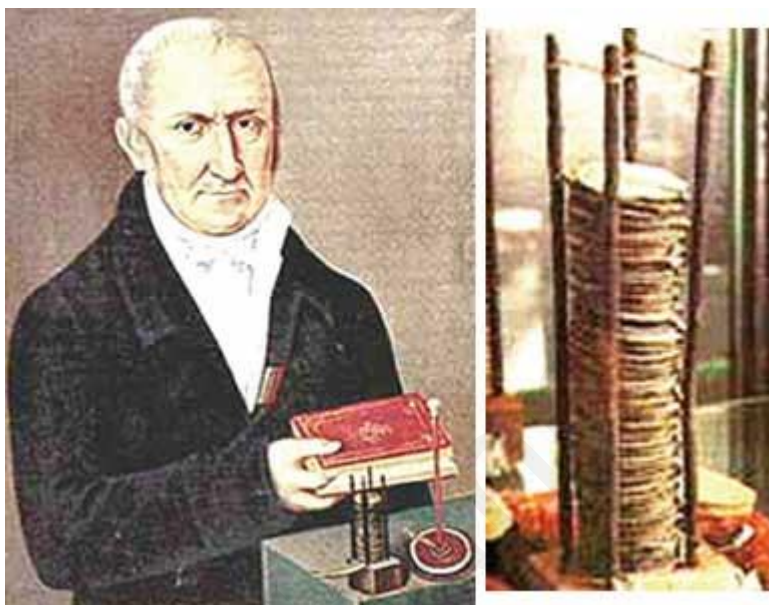
ที่มา

: หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติม เคมี เล่ม 4

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(2548)

เซลล์กัลวานิกหรือเซลล์โวลตาอิก (Galvanic cell or Voltaic cell)

รูปที่2 อาเลสซันโดร โวลตา

ที่มา : siweb.dss.go.th/Scientist/scientist/Alessandro%20Volta.html –

(27 ตุลาคม 2552)

เป็นการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้ปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นเอง เรียกชื่อตามนักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี เลอิจิ กัลวานี และ อาเลสซันโดร โวลตา เป็นเซลล์ไฟฟ้าเคมีชนิดปฐมภูมิ (primary cell) ไม่สามารถเปลี่ยนผลิตภัณฑ์กลับมาเป็นสารตั้งต้น ทำให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ให้กระแสไฟฟ้าไหลทางเดียวเป็นชนิดกระแสไฟฟ้าตรง

การสร้างเซลล์กัลวานิก ที่มีส่วนประกอบดังภาพเรียกว่า เซลล์แดเนียล จะประกอบด้วยครึ่งเซลล์ 2 ครึ่งเซลล์ ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. ขั้วไฟฟ้าหรืออิเล็กโทรด (electrode)

แบ่งตามการเกิดปฏิกิริยาเคมี

1. แอโนด (Anode) : Zn เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน (oxidation reaction)
2. แคโทด (Cathode) : Cu เกิดปฏิกิริยารีดักชัน (reduction reaction)

แบ่งตามชนิดของขั้ว

1. ขั้วบวก : Cu บริเวณที่มีความหนาแน่นของอิเล็กตรอนน้อยกว่า
2. ขั้วลบ : Zn บริเวณที่มีความหนาแน่นของอิเล็กตรอนมากกว่า

2. สารละลายอิเล็กโทรไลต์ (electrolyte solution)

CuSO_4 , Zn SO_4 สามารถแตกตัวให้ประจุไฟฟ้าดังนี้

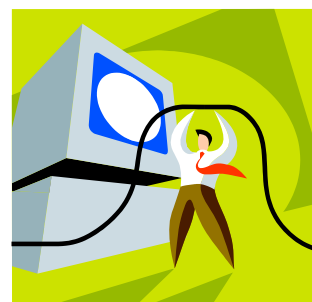

3. สะพานเกลือ (salt bridge)

บรรจุสารละลายอิ่มตัว KCl ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่นำไฟฟ้า ระหว่าง สารละลาย ทั้งสองด้าน

4. โวลต์มิเตอร์ (voltmeter)

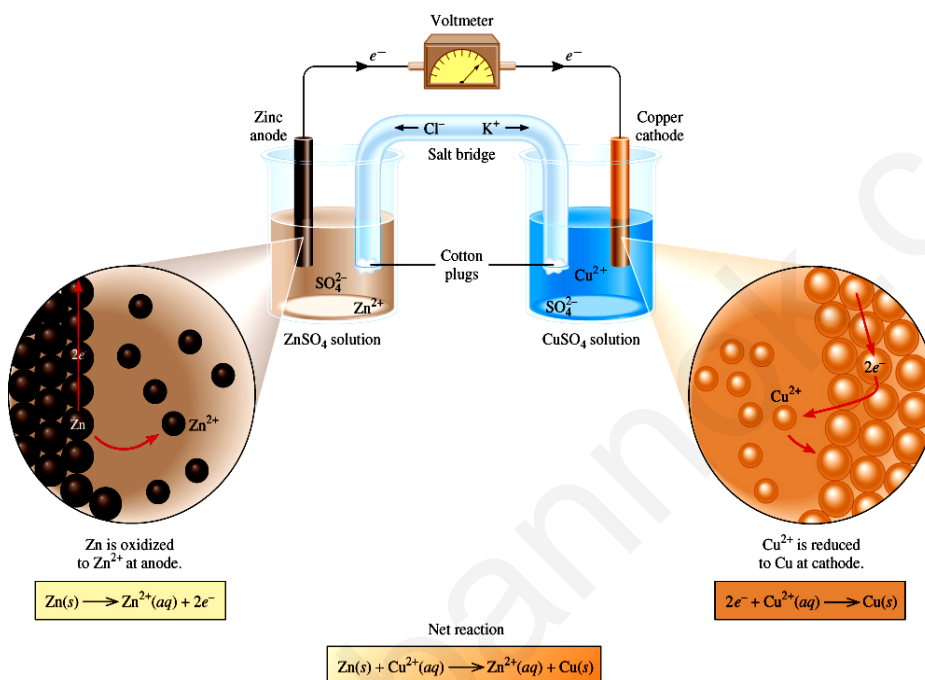
เป็นมิเตอร์ที่สร้างให้เข็มมิเตอร์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน

หลักการการทำงานของเซลล์กัลวานิก

เมื่อนำครึ่งเซลล์ $\text{Zn(s)} / \text{Zn}^{2+}(\text{aq})$ และครึ่งเซลล์ $\text{Cu(s)} / \text{Cu}^{2+}(\text{aq})$ มาต่อกันดังรูป

รูปที่ 3 หลักการทำงานของเซลล์กัลวานิก

ที่มา: www.il.mahidol.ac.th/e-media/.../web/electrochem05.html .

(1 กุมภาพันธ์ 2552)

โลหะ Zn กับสารละลายของโลหะไอออน Cu^{2+} เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ สังเกตเห็นดังนี้

1. เข็มโวลต์มิเตอร์เบนไปทาง Cu
2. โลหะ Zn สีก่อน มีสารสีแดงส้มเกาะ
3. สารละลาย CuSO_4 สีฟ้าจางลง

ปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นสามารถเขียนสมการเคมีแสดงได้ดังนี้

1. โลหะ Zn สึกกร่อน : เสียอิเล็กตรอน : เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน

2. สารละลาย CuSO_4 สีฟ้าจางลง : รับอิเล็กตรอน : เกิดปฏิกิริยารีดักชัน

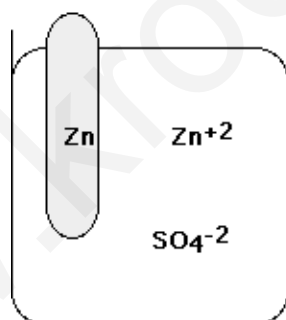
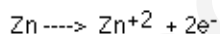
Cu(s) ที่เกิดขึ้นมาเกาะที่โลหะ Zn เป็นสารสีแดงส้ม

ขั้วปฏิกิริยาของเซลล์ : เกิดจากปฏิกิริยาออกซิเดชันและปฏิกิริยารีดักชัน

รวมกัน เป็นปฏิกิริยารีดอกซ์ สามารถเขียนปฏิกิริยาเคมีแสดงได้ดังนี้

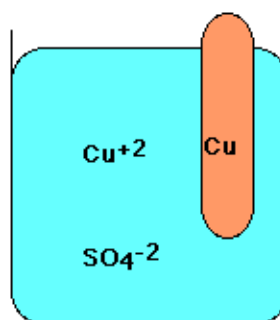
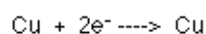

Oxidation half-cell

Zinc electrode in zinc sulfate solution

Reduction half-cell

Copper electrode in copper sulfate solution

รูปที่ 4 ขั้วปฏิกิริยาของครึ่งเซลล์ของ Zn และ Cu ในสารละลาย CuSO_4

ที่มา: www.il.mahidol.ac.th/e-media/.../web/electrochem05.html .

(1 กุมภาพันธ์ 2552)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

เมื่อ Zn ซึ่งมีความสามารถในการให้อิเล็กตรอนได้ดีกว่า Cu จึงเสียอิเล็กตรอน มีการถ่ายโอนอิเล็กตรอน จากขั้วลบ (Zn) ไปยังขั้วบวก (Cu) จึงทำให้เข็มของโวลต์มิเตอร์ เบนจาก Zn ไป Cu ทำให้มวลของ Zn ลดลงมีไอออนบวก Zn^{2+} ในสารละลายมากขึ้น

ครึ่งเซลล์ของ $Cu(s) / Cu^{2+}(aq)$ มี $CuSO_4$ เป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์ แตกตัวให้ Cu^{2+} , SO_4^{2-} ในสารละลาย Cu^{2+} มีความสามารถในการรับอิเล็กตรอนได้ดีกว่า Zn^{2+} จึงรับอิเล็กตรอน เกิดเป็นโลหะ Cu ทำให้ $Cu^{2+}(aq)$ ในสารละลายลดลงทำให้มีไอออนลบ SO_4^{2-} ในสารละลายมากขึ้น

สะพานเกลือ ใช้สารละลายอิ่มตัว KCl ทำหน้าที่รักษาสมดุล ระหว่างไอออนบวกและไอออนลบ ในสารละลายอิเล็กโทรไลต์ดังนี้

$Cl^-(aq)$ เคลื่อนที่ลงมาเพิ่มไอออนลบในสารละลาย $ZnSO_4$

เพราะในสารละลายมี $Zn^{2+} > SO_4^{2-}$

$K^+(aq)$ เคลื่อนลงมาเพิ่มไอออนบวกในสารละลาย $CuSO_4$

เพราะในสารละลายมี $Cu^{2+} < SO_4^{2-}$

ใบกิจกรรมที่ 1

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

- ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่องส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก
- จัดเส้นใต้และวงกลมข้อความที่กำหนดต่อไปนี้ในใบความรู้

จัดเส้นใต้ ชนิดของโลหะที่แสดงขั้วบวกในเซลล์แคโทดด้วยปากกาหมึกแดง

วงกลม “ความหมายของเซลล์ปฐมภูมิ” ด้วยปากกาหมึกแดง

จัดเส้นใต้ “โลหะที่เกิดปฏิกิริยารีดักชัน” ด้วยปากกาหมึกน้ำเงิน

วงกลม “ชื่อนักวิทยาศาสตร์ที่ตั้งชื่อเซลล์ไฟฟ้าเคมี” ด้วยปากกาหมึกน้ำเงิน

จัดเส้นใต้ “สารที่เป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์” ด้วยปากกาหมึกเขียว

วงกลม “หน้าที่ของสะพานเกลือ” ด้วยปากกาหมึกเขียว

ใบกิจกรรมที่ 2

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

- ผู้เรียนเติมข้อความที่กำหนดให้ ลงในแผนผัง
เพื่อแสดงส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

ข้อความ

แคโทด

แอโนด

ปฏิกิริยารีดักชัน

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน

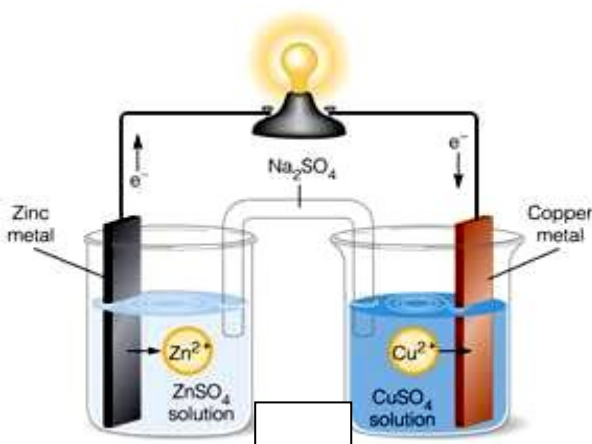
ขั้วบวก

ขั้วลบ

สารละลายอิเล็กโทรไลต์

สะพานเกลือ

แผนผัง

ใบกิจกรรมที่ 3

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

❖ แสดง สถานการณ์จำลอง

- ผู้เรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ส่วนประกอบและหลักการของเซลล์กัลวานิก
- แบ่งกลุ่มผู้เรียน 3 กลุ่ม กลุ่ม 10 คน โดยสมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ตามบัตรงานที่ได้รับ และให้อ่านอย่างละเอียด อาจจะมีการซักซ้อมการแสดงกับเพื่อนๆ ในกลุ่มได้
- ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแสดงสถานการณ์จำลอง ตามบทบาทหน้าที่ในบัตรงาน
- ผู้เรียนในกลุ่มประเมินผลการแสดงและช่วยกันสรุปหลักการการทำงานของเซลล์กัลวานิกร่วมกัน และเขียนสรุปหลักการการทำงานของเซลล์กัลวานิก
- ผู้เรียนนำผลการสรุปหลักการการทำงานของเซลล์กัลวานิก ดัดที่บอร์ดแสดงผลงานหลังห้องเรียน

บัตรงาน

1. ขั้วแอโนด	8. Zn^{2+}
2. ขั้วแคโทด	9. SO_4^{2-}
3. สะพานเกลือ KCl	10. Cl^-
4. ทองแดง	11. K^+
5. สังกะสี	12. อิเล็กตรอน
6. โวลต์มิเตอร์	13. สารละลาย CuSO_4
7. Cu^{2+}	14. สารละลาย ZnSO_4

แอโนด ฉันทันเป็นขั้วแอโนด เป็นขั้วลบ เพราะมีความหนาแน่นของอิเล็กตรอนมาก
ทำจาก Zn ทำหน้าที่ให้อิเล็กตรอน ฉันทันจะให้ปฏิกิริยาอิเล็กตรอนกับแคโทด

แคโทด ฉันทันเป็นขั้วแคโทด เป็นขั้วบวก ทำจาก Cu หน้าที่รับอิเล็กตรอนจาก
ขั้วแอโนด ฉันทันจะให้ปฏิกิริยาอิเล็กตรอนกับ Cu^{2+}

Cu^{2+} ฉันทันเป็น Cu^{2+} มีสถานะภาพเป็นประจุไฟฟ้าบวกเมื่อเริ่มสถานการณ์
ฉันทันจะเคลื่อนไปอย่างช้าๆเพื่อรับอิเล็กตรอนฉันทันจะกลายเป็นอะตอม
ของ Cu ฉันทันจะนั่งข้างแคโทดและถือบัตรแสดงอะตอมของธาตุ Cu

Zn ฉันทันเป็นโลหะสังกะสี ทำหน้าที่ให้อิเล็กตรอน แก่ขั้วแอโนดแล้ว
กลายเป็น Zn^{2+} ฉันทันนั่งข้างแอโนดและถือบัตรแสดง Zn^{2+}

อิเล็กตรอน ฉันทันเป็นอิเล็กตรอน เกิดจากการเสียอิเล็กตรอนของสังกะสีฉันทันจะ
เคลื่อนที่จากขั้วสังกะสี ผ่านโวลต์มิเตอร์ไปยังขั้วทองแดง และให้
อิเล็กตรอนแก่ Cu^{2+}

โวลต์มิเตอร์ ฉันทันเป็นโวลต์มิเตอร์ และเมื่ออิเล็กตรอนเคลื่อนจากขั้วสังกะสีที่ผ่านเข็ม
โวลต์มิเตอร์ เบนไปทางขั้วทองแดง ฉันทันจะทำหน้าที่รองรับบัตรจาก
ขั้วแอโนดและฉันทันจะให้ปฏิกิริยาอิเล็กตรอนแก่ขั้วแคโทด

สะพานเกลือ ฉันทันเป็นสะพานเกลือ มีสารละลาย KCl อิ่มตัวสามารถให้ K^+ และ Cl^-
ทำหน้าที่รักษาสมดุลไอออนโดยให้บัตร Cl^- กับสารละลาย ZnSO_4
และ K^+ กับสารละลาย CuSO_4

สารละลาย Cu^{2+}

ฉันทนเป็นสารละลาย CuSO_4 อยู่ด้านขั้วแคโทดแตกตัวให้ Cu^{2+} และ SO_4^{2-} ทำหน้าที่รับบัตร K^+ เพื่อเพิ่มประจุไฟฟ้าบวกเพราะ Cu^{2+}

รับอิเล็กตรอนกลายเป็น

Cu

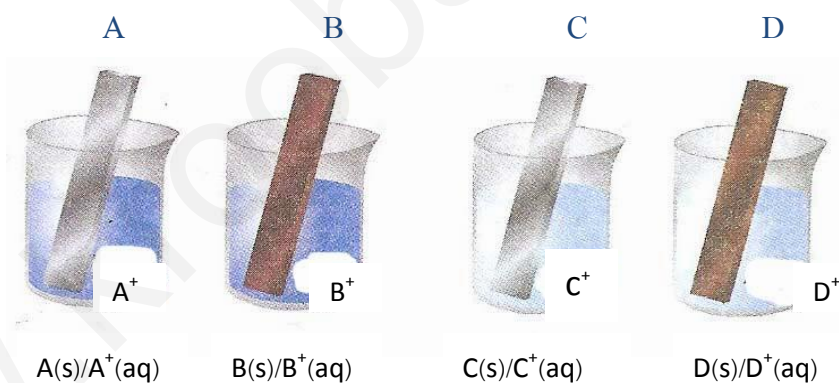
สารละลาย Zn^{2+}

ฉันทนเป็นสารละลาย ZnSO_4 อยู่ด้านขั้วแอโนดแตกตัวให้ Zn^{2+} และ SO_4^{2-} ทำหน้าที่รับบัตร Cl^- เพื่อเพิ่มประจุไฟฟ้า Cl^- เพราะมี Zn^{2+} มาก เนื่องจาก Zn เสียอิเล็กตรอนกลายเป็น Zn^{2+}

สรุปหลักการทำงานของเซลล์กัลวานิก

หลังจากแสดงสถานการณ์จำลอง นักเรียนเขียนภาพแสดงการต่อเซลล์กัลวานิก

❖ กำหนดให้ มีครึ่งเซลล์ 4 ชุด ดังนี้

ความสามารถในการให้อิเล็กตรอน $\text{A} > \text{B} > \text{C} > \text{D}$

ให้นำครึ่งเซลล์ต่อไปนี้มาต่อกันโดยมีโวลต์มิเตอร์และสะพานเกลือเชื่อม

เขียนภาพเพื่อแสดงหลักการทำงานของเซลล์กัลวานิกของ

ครึ่งเซลล์ $\text{A(s)}/\text{A}^+(\text{aq})$ กับ $\text{C(s)}/\text{C}^+(\text{aq})$

ครึ่งเซลล์ $\text{B(s)}/\text{B}^+(\text{aq})$ กับ $\text{D(s)}/\text{D}^+(\text{aq})$

❖ กำหนดรายละเอียดในภาพดังนี้

- เขียนทิศทางแสดงการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน
- เขียนทิศทางแสดงการเคลื่อนที่ของไอออนบวกไอออนลบจากสะพานเกลือ
- เขียนปฏิกิริยาออกซิเดชัน ปฏิกิริยารีดักชัน และ ปฏิกิริยารีดอกซ์
- เขียนขั้วแคโทด ขั้วแอโนด ขั้วลบ และ ขั้วบวก

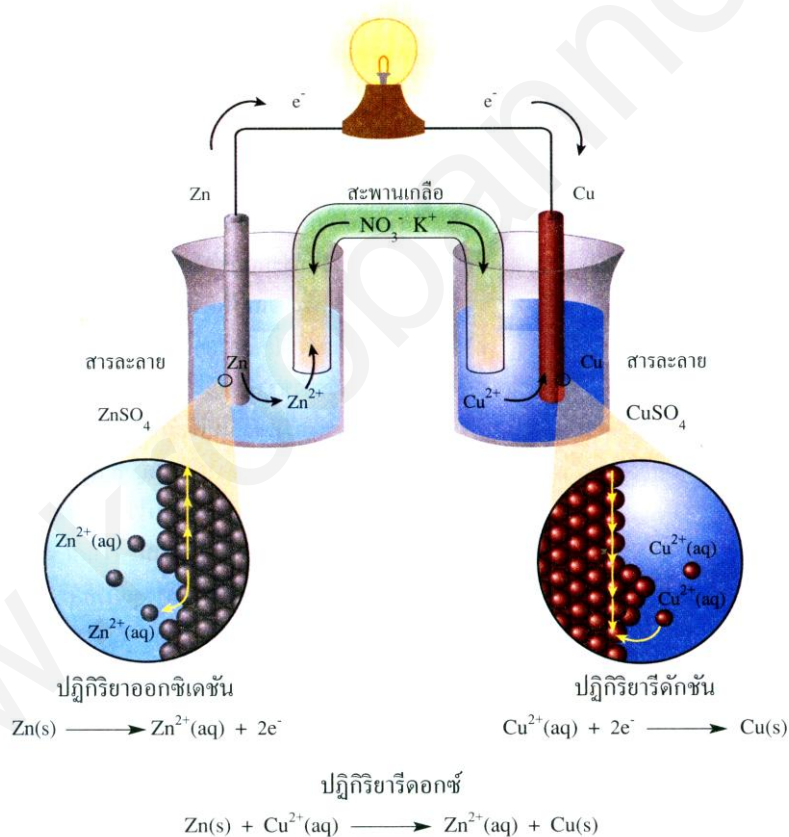

เฉลยใบกิจกรรมที่ 1

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

ขีดเส้นใต้ และวงกลมในใบความรู้เรื่องส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

รูปที่ 1 ส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

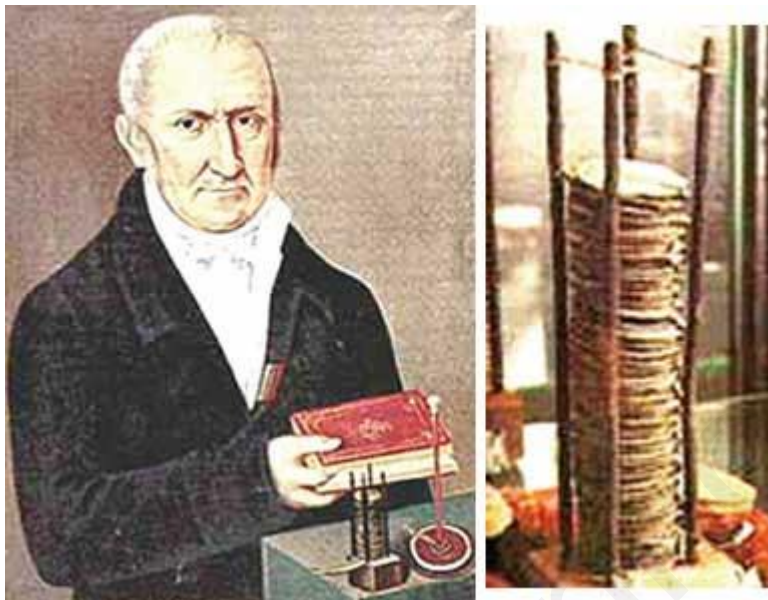
ที่มา

: หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติม เคมี เล่ม 4

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(2548)

เซลล์กัลวานิกหรือเซลล์โวลตาอิก (galvanic cell or Voltaic cell)

รูปที่2 อาเลสซันโดร โวลตา

ที่มา : siweb.dss.go.th/Scientist/scientist/Alessandro%20Volta.html -

(27 ตุลาคม 2552)

เป็นการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยการใช้ปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นเอง เรียกชื่อตามนักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลีเลียนลูอิจิ กัลวานี และอาเลสซันโดร โวลตาเป็นเซลล์ไฟฟ้าเคมีชนิดปฐมภูมิ(Primary cell)

ไม่สามารถเปลี่ยนผลิตภัณฑ์กลับมาเป็นสารตั้งต้น ทำให้ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้กระแสไฟฟ้าไหลทางเดียวเป็นชนิดกระแสไฟฟ้าตรง

การสร้างเซลล์กัลวานิก ที่มีส่วนประกอบดังภาพเรียกว่าเซลล์ แดเนียล จะประกอบด้วย ครึ่งเซลล์2 ครึ่งเซลล์ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. ขั้วไฟฟ้าหรืออิเล็กโทรด (electrode)

แบ่งตามการเกิดปฏิกิริยาเคมี

1. แอโนด (Anode) : Zn เกิดปฏิกิริยาออกซิเดชัน (oxidation reaction)

2. แคโทด (Cathode) : Cu เกิดปฏิกิริยารีดักชัน (reduction reaction)

แบ่งตามชนิดของขั้ว

1. ขั้วบวก : Cu บริเวณที่มีความหนาแน่นของอิเล็กตรอนน้อยกว่า

2. ขั้วลบ : Zn บริเวณที่มีความหนาแน่นของอิเล็กตรอนมากกว่า

2. สารละลายอิเล็กโทรไลต์ (electrolyte solution)

CuSO₄ , Zn SO₄ สามารถแตกตัวให้ประจุไฟฟ้าดังนี้

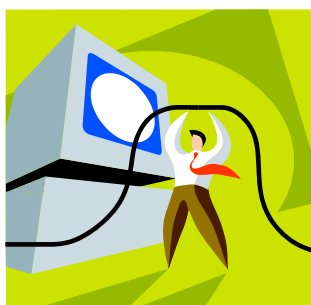

3. สะพานเกลือ (salt

บรรจุสารละลายอิ่มตัว KCl ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่นำไฟฟ้าระหว่างสารละลายทั้งสองด้าน

4. โวลต์มิเตอร์

เป็นมิเตอร์สร้างให้เข็มมิเตอร์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน

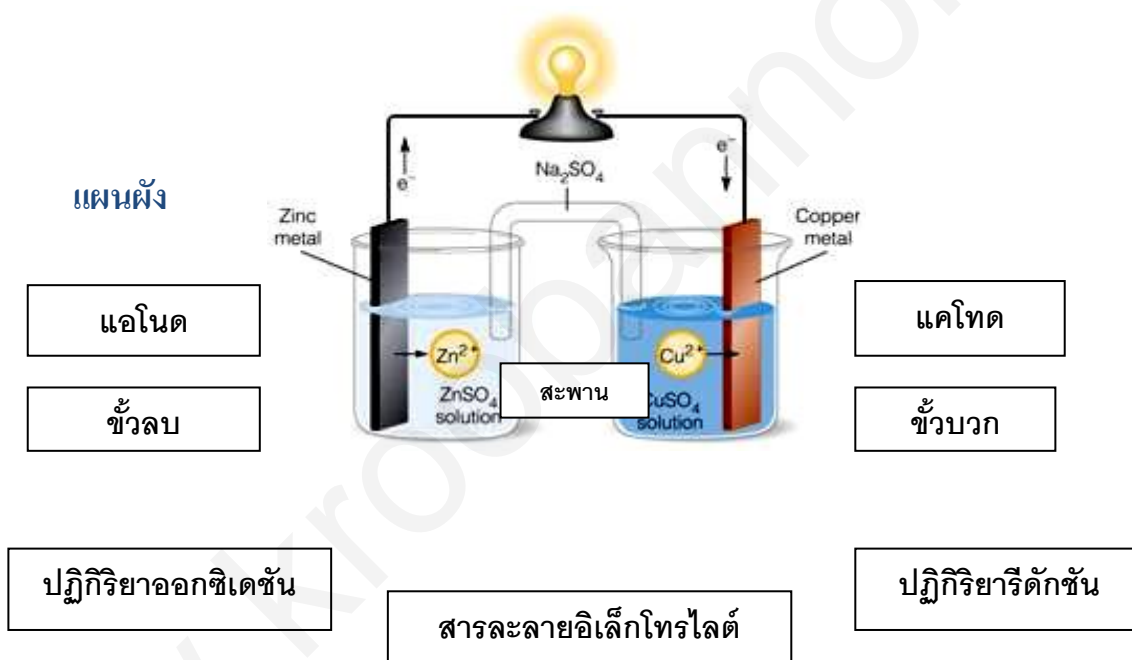

เฉลยใบกิจกรรมที่ 2

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
 รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

เติมข้อความที่กำหนดให้ลงในแผนผัง เพื่อแสดงส่วนประกอบของเซลล์กัลวานิก

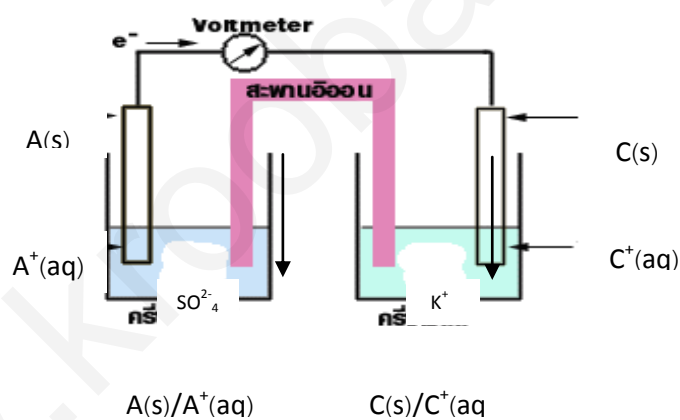

เฉลยใบกิจกรรมที่ 3

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก
รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

สรุปหลักการทำงานของเซลล์กัลวานิก

การต่อครึ่งเซลล์ $A(s) / A^+(aq)$ กับ $C(s) / C^+(aq)$

ขั้วลบ และขั้วแอโนด : A

ขั้วบวก และขั้วแคโทด : C

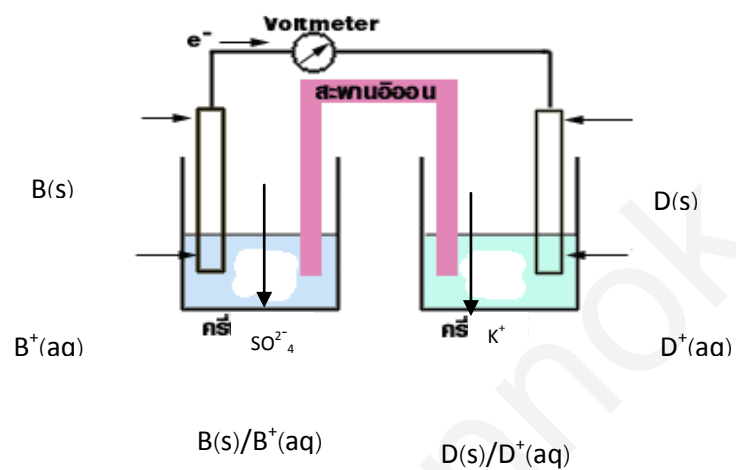
ปฏิกิริยาออกซิเดชัน : $A(s) \longrightarrow A^+(aq) + e^-$

ปฏิกิริยารีดักชัน : $C^+(aq) + e^- \longrightarrow C(s)$

ปฏิกิริยารีดอกซ์ : $A(s) + C^+(aq) \longrightarrow A^+(aq) + C(s)$

การต่อครึ่งเซลล์ $B(s) / B^+(aq)$ กับ $D(s) / D^+(aq)$

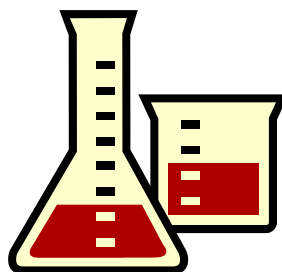
ขั้วลบ และขั้วแอโนด : B

ขั้วบวก และขั้วแคโทด : D

ปฏิกิริยาออกซิเดชัน : $B(s) \longrightarrow B^+(aq) + e^-$

ปฏิกิริยารีดักชัน : $D^+(aq) + e^- \longrightarrow D(s)$

ปฏิกิริยารีดอกซ์ : $B(s) + D^+(aq) \longrightarrow B^+(aq) + D(s)$

แบบทดสอบวัดผลประเมินผลหลังเรียน

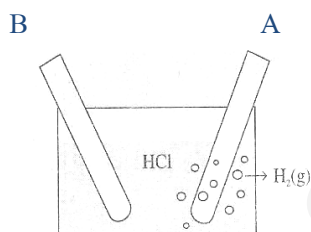
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ชุดที่ 1 เรื่องส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายกากบาท(×)ลงในช่องอักษร ก , ข , ค และ ง ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดลงในกระดาษคำตอบ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง บอกส่วนประกอบ และหลักการทำงานของเซลล์กัลวานิกได้

1. จากรูป

ข้อใดกล่าว ไม่ ถูกต้อง ปานกลาง

ก. A เป็นตัวรีดิวซ์ดีกว่า B

ข. B เป็นตัวออกซิไดส์ ดีกว่า B

ค. A มีความสามารถให้อิเล็กตรอนได้ดีกว่า B

ง. A^{2+} มีความสามารถรับอิเล็กตรอนได้ดีกว่า B^{2+}

2. ข้อความต่อไปนี้ ข้อใด ถูกต้อง ปานกลาง

ก. ขั้วลบมีมวลเพิ่มขึ้น

ข. สารละลายทั้งคู่นในแต่ละครึ่งเซลล์ ความเข้มข้นของไอออนไม่เปลี่ยน

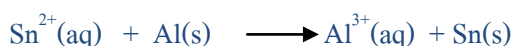
ค. ปฏิกิริยาออกซิเดชันเกิดที่ขั้วบวกของเซลล์กัลวานิก

ง. เกิดปฏิกิริยารีดักชันที่ขั้วลบของเซลล์กัลวานิก

3. จากข้อมูลต่อไปนี้ ข้อใดถูกต้อง ยาก

1. โลหะอะลูมิเนียม ทำหน้าที่เป็นแคโทด
2. ปฏิกิริยาครีงเซลล์คือ $\text{Al}^{3+}(\text{aq}) + 3\text{e}^- \longrightarrow \text{Al}(\text{s})$
3. ในวงจรภายนอกอิเล็กตรอนเคลื่อนที่จาก Sn ไปที่ Al
- ก. ขั้วบวกคือ Sn ขั้วลบคือ Al
- ข. ขั้วแอโนดคือ Al ขั้วแคโทด คือ Sn
- ค. ปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นคือ

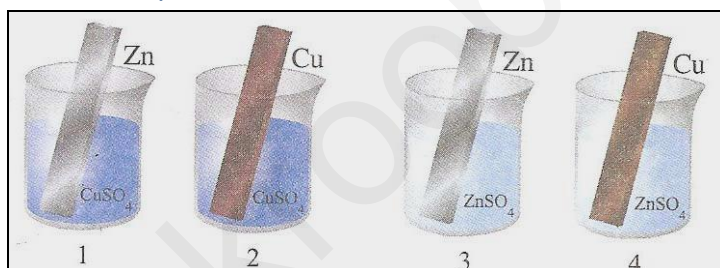
ง. ปฏิกิริยารีดักชันคือ

4. ข้อใดไม่เป็นคุณสมบัติของสารละลายเกลือ ง่าย

- ก. ต้องเป็นสารละลายอิ่มตัว มีไอออนจำนวนมาก
- ข. ไอออนที่เกิดขึ้นจะต้องไม่ทำปฏิกิริยากับสารละลายของครึ่งเซลล์
- ค. ไอออนบวก และไอออนลบที่แตกตัวมีความสามารถในการเคลื่อนที่ มีความเร็วต่างกัน
- ง. เป็นสารประกอบไอออนิกที่ละลายน้ำและแตกตัวให้ไอออนได้ดีมาก

5. บีกเกอร์ใดเกิดปฏิกิริยารีดอกซ์ ง่าย

- ก. บีกเกอร์ 1
- ข. บีกเกอร์ 3
- ค. บีกเกอร์ 1 และ 2
- ง. บีกเกอร์ 2 และ 4

กระดาษคำตอบ แบบทดสอบวัดผลประเมินผลหลังเรียน
 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

ชื่อ.....ชั้นม.5/.....เลขที่.....

แบบทดสอบหลังเรียน				
ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
รวมคะแนน		คะแนน		

คะแนนเต็ม 5 คะแนน

สอบได้ ..... คะแนน

เฉลยแบบทดสอบวัดผลประเมินผลหลังเรียน
 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเซลล์กัลวานิก รายวิชาเคมี รหัส ว33205 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ชุดที่ 1 ส่วนประกอบ และหลักการของเซลล์กัลวานิก

ข้อสอบข้อที่	เฉลยข้อที่ถูกต้อง
1	ง
2	ข
3	ง
4	ค
5	ก

บรรณานุกรม

นิพนธ์ ตั้งคณานุรักษ์และคณะ.(2546).เสริมทักษะเคมีเล่ม3.กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

ศรีลักษณ์ พลวัฒน์และคณะ.(2548).หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเคมีเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.(2547).หนังสือเรียนสาระ

การเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติมเคมีเล่ม 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักพิมพ์พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.(2546).ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

“วัสดุและสิ่งใกล้ตัว”ระดับมัธยมศึกษา.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สุทัศน์ ไตรสถิตวร.(2546).เคมี ม.6 ว 035.กรุงเทพฯ:ไฮเอ็ดพับลิชชิง

เสกสรร ศิริวัฒนวิบูลย์และคณะ.(2552).สรุปเข้มเคมีพื้นฐานและเพิ่มเติม ม.5.

กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

Chang,Raymond (2550).เคมี 2 Chemistry9/c(ทวิศักดิ์ อมรศักดิ์ชัยและคณะ,แปล).

กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แมกกรอ-ฮิล

แหล่งเรียนรู้ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การเขียนแผนภาพของเซลล์กัลป์วานิก.วันที่ค้นข้อมูล 17 กุมภาพันธ์ 2556,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.mwit.ac.th/~cha~swat/powerpoint/electrochemistry.ppt.

(2013.February).

เซลล์กัลป์วานิก.วันที่ค้นข้อมูล 15 มกราคม 2556,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.ku.ac.th/schoolnet/snet/topica/galvanic.html.(2013.January).

เซลล์ไฟฟ้าเคมี.วันที่ค้นข้อมูล 20 กุมภาพันธ์ 2556,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.il.mahidol.ac.th/e-media/.../web/electrochem05.html.

(2013.February).

เซลล์ไฟฟ้าเคมีในคลังความรู้.วันที่ค้นข้อมูล 15 กันยายน 2552,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.truelookpanya.com.(2013.Seotember).

ประเภทของเซลล์กัลป์วานิก.วันที่ค้นข้อมูล 27 ตุลาคม 2556,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.lks.ac.th/student/kroo_su/chem51.../pape.doc.

(2013.October).

ประวัตินักวิทยาศาสตร์โลก.วันที่ค้นข้อมูล 27 ตุลาคม 2556,เข้าถึงได้จาก

Homepage.<www.siweb.dss.go.th/Scientist/scientist/Alea.ssandro%20Volta.html.(2013. October).

ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ(MTEC).วันที่ค้นข้อมูล 6 พฤศจิกายน 2556,

เข้าถึงได้จาก Homepage.<www.mtec.or.th

[index.php?option=comcontent...](http://www.mtec.or.th/index.php?option=comcontent...)(2013.November).

ผู้จัดทำ

ชื่อ นางสาวราภรณ์

นามสกุล ธนอมผล

ตำแหน่ง ครู คศ. 2

สถานศึกษา โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมั่งคลาภิเษก

ตำบลโนนคูณ อำเภอกอนสาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เริ่มรับราชการ

9 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมั่งคลาภิเษก

อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3

- 2547 อาจารย์ 1 ระดับ 4

โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมั่งคลาภิเษก

- 2547 ครู คศ. 1

โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมั่งคลาภิเษก

- 2554 ครู คศ. 2

โรงเรียนโนนคูณวิทยาคาร รัชมั่งคลาภิเษก

วุฒิการศึกษา ศษ.บ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542

ที่อยู่ 241 หมู่ 6 ตำบลดงกลาง อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

36180

โทรศัพท์มือถือ

088-5528014

